

LESPLAN: VAN BLOKJE NAAR BOUWWERK

Een speels lesplan voor orthopedagogen, logopedisten, ergotherapeuten, fysiotherapeuten en docenten

Kijken • kiezen • ordenen • bouwen • vertellen

Voor wie? Kinderen vanaf een ontwikkelleeftijd van ongeveer 3 jaar, individueel of in een klein groepje. De activiteiten zijn eenvoudig te differentiëren in niveau, taalbelasting, motorische uitdaging en zelfstandigheid.

De basis vormen de Gekleurde Blokjes van Educatief: <https://educatief.nl/product/gekleurde-blokjes/>

In één oogopslag

Duur	30–45 minuten
Materiaal	Gekleurde blokjes van ca. 2,5 cm + bak/opbergdoos
Basisdoelen	Kleur herkennen, sorteren, ordenen, patroon volgen, ruimtelijk bouwen
Extra doelen	Taal, beurtwisseling, fijne motoriek, oog-handcoördinatie, planning en taakgerichtheid

De les: 'Kijk, pak, bouw!'

Het uitgangspunt is: eerst ervaren, dan benoemen en pas daarna moeilijker maken. Laat het kind zo veel mogelijk zelf ontdekken. Gebruik korte opdrachten en bouw de uitdaging stap voor stap op.

Visuele routine: gebruik deze vijf stappen steeds opnieuw. De voorspelbaarheid helpt het kind om de opdracht te begrijpen en zelfstandig uit te voeren.

1. Startfase – ontdekken met de handen (5 minuten)

- Zet een kleine hoeveelheid blokjes op tafel. Laat het kind vrij pakken, stapelen, naast elkaar leggen en omgooien.
 - Benoem wat je ziet: 'rood', 'blauw', 'hoog', 'naast', 'bovenop'. Houd je taal kort en concreet.
 - Vraag niet meteen om prestaties. Kijk eerst: hoe pakt, draait, vergelijkt en verplaatst het kind de blokjes?
- Begeleiderszin: 'Laat maar eens zien wat je met deze blokjes kunt doen.'

2. Kleurenspeurders – sorteren (5–7 minuten)

- Leg 3–4 kleuren klaar. Vraag het kind om dezelfde kleuren bij elkaar te leggen.
- Begin met twee kleuren en voeg pas later meer kleuren toe.
- Maak het speels: 'Kun jij alle gele blokjes vinden?' of 'Waar woont blauw?'
- Voor taal: laat het kind de kleur aanwijzen, nazeggen of gebruiken in een korte zin.

Variatie: sorteer eerst op kleur en daarna op een tweede kenmerk, bijvoorbeeld 'één rij per kleur'.

3. Patroonmakers – van eenvoudig naar uitdagend (8–10 minuten)

- Leg een patroon van 3 blokjes neer, bijvoorbeeld: rood – geel – rood.
- Laat het kind het patroon aanvullen: 'Wat komt hierna?'
- Bouw op naar ABAB, AABB en ABC-patronen.
- Maak het moeilijker door het patroon langer te maken of de blokjes verder uit elkaar te leggen.

Tip: bedek een deel van het voorbeeld en vraag: 'Wat denk je dat er verstopt ligt?'

4. Bouwmeesters – van 2D naar 3D (8–10 minuten)

- Start met een platte rij of een eenvoudig vierkant van blokjes.
- Laat het kind vervolgens een toren, muur of eenvoudige vorm bouwen.
- Geef eerst een zichtbaar voorbeeld. Draai het voorbeeld daarna een kwartslag of laat het kind vanaf de andere kant kijken.
- Vraag: 'Hoeveel blokjes heb je nodig?' en 'Waar moet dit blokje komen?'

Extra uitdaging: bouw iets kleins voor en laat het kind het bouwwerk namaken zonder dat je tussendoor aanwijst waar elk blokje moet.

5. Afsluiting – kijk terug (3–5 minuten)

- Laat het kind één bouwwerk kiezen en er iets over vertellen of aanwijzen.
- Vraag: 'Wat vond je makkelijk?', 'Wat was lastig?' of 'Welke kleur gebruikte je het meest?'
- Laat samen opruimen: per kleur terug in de bak. Ook het opruimen is een oefening in sorteren en plannen.

Differentiëren per vakgebied

Professional	Focus	Voorbeeldopdracht
Orthopedagoog	Executieve functies, taakgedrag, flexibiliteit	Werk met een vaste 5-stappenroutine. Verander daarna één regel: 'Vandaag bouwen we alleen met drie kleuren.'
Logopedist	Begrip, woordenschat, zinsbouw en beurtwisseling	Geef opdrachten met ruimtelijke woorden: 'bovenop', 'naast', 'onder', 'tussen'. Laat het kind de opdracht terugzeggen of uitvoeren.
Ergotherapeut	Fijne motoriek, tweehandig werken, planning	Laat het kind kleine patronen leggen, draaien en stapelen. Varieer in afstand en aantal blokjes.
Fysiotherapeut	Reiken, grijpen, rompcontrole en beweging	Plaats kleuren op verschillende hoogtes of afstanden en laat het kind gericht pakken en naar een bouwplek brengen.
Docent	Rekenen, patronen, taal en zelfstandig werken	Laat kinderen patronen voorspellen, tellen, vergelijken ('meer/minder') en daarna zelf een patroon ontwerpen.

Niveaus om snel aan te passen

Niveau	Aantal kleuren	Opdracht	Hulp
Start	2	Sorteren en stapelen	Voordoen + aanwijzen
Basis	3–4	AB/ABAB-patroon namaken	Visueel voorbeeld
Gevorderd	4–6	Patroon onthouden en bouwen	Korte verbale hint
Uitdaging	4–6	Eigen patroon ontwerpen en uitleggen	Zo min mogelijk hulp

Waar let je op? – korte observatielijst

- ☐ Herkent of onderscheidt het kind kleuren?
- ☐ Kan het kind gericht een blokje kiezen uit meerdere kleuren?
- ☐ Kan het kind een eenvoudig patroon namaken?

- ☐ Kan het kind een patroon voorspellen?
- ☐ Gebruikt het kind begrippen als boven, onder, naast, tussen?
- ☐ Kan het kind een eenvoudig 2D-voorbeeld omzetten naar een 3D-bouwwerk?
- ☐ Kan het kind een opdracht volhouden en afronden?
- ☐ Kan het kind hulp aannemen en daarna weer zelfstandig verder?
- ☐ Kan het kind uitleggen of aanwijzen wat het heeft gebouwd?

Maak er een spel van

- ☐ Kleurendief: jij noemt een kleur, het kind zoekt zo snel mogelijk één blokje.
- ☐ Bouw na: bouw een toren van 3 blokjes; het kind maakt hem precies na.
- ☐ Kijk en onthoud: laat 3 blokjes kort zien, dek ze af en laat het kind dezelfde volgorde leggen.
- ☐ Stille bouwer: de begeleider mag alleen aanwijzen; het kind moet zelf kijken en kiezen.
- ☐ Ontwerpwedstrijd: wie maakt het mooiste of grappigste patroon? Daarna vertelt iedereen wat hij heeft gemaakt.

Praktische tip voor begeleiders

Houd de succeservaring groot en de stap klein. Als een opdracht niet lukt, maak dan niet meteen alles makkelijker. Verminder bijvoorbeeld eerst het aantal kleuren, verkort het patroon of geef één extra voorbeeld. Zo blijft het kind actief denken en bouwen.

Veel bouwplezier! • Kijk → Pak → Leg → Bouw → Vertel